

Список використаних джерел

1. Закон України «Про запобігання корупції». *Відомості Верховної Ради*. 2014, № 49. С. 56.
2. Бараш Є. Ю. Огляд корупційних діянь персоналу державної кримінально-виконавчої служби України. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* Київ : НАВС, 2016. С. 23-25.
3. Запит від Всеукраїнської громадської організації «Пенітенціарна асоціація України» від 29.11.2019 р. № 22.
4. Тюремний портал, Громадська правозахисна організація «Донецький меморіал». URL: <https://helsinki.org.ua/orhanizatsiya/donetskyj-memorial>.
5. Права Людини в Україні. Інформаційний портал Харківської правозахисної групи. «Як позбутися радянщини в українських в'язницях» (ПРЕС-РЕЛІЗ) 26.10.2018 р.
6. Рудницьких М. Декриміналізація дій, передбачених статтею 391 Кримінального Кодексу України: за чи проти. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2017. № 2. С. 178-184.

Василинчук Віктор Іванович, професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор; **Білоус Роман Вікторович**, начальник Департаменту кримінального аналізу Національної поліції України, кандидат юридичних наук

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОТИДІЇ УПОВНОВАЖЕНИМИ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НЕЗАКОННОМУ ЗБАГАЧЕННЮ

На сьогодні в Україні відбувається оновлення правового поля щодо протидії корупції, викликане зміною суспільних цінностей, прагненням України до євроінтеграції та необхідністю заповнення прогалів, які існують у чинному законодавстві, приведення його у відповідність із загальноновизнаними принципами та міжнародними стандартами.

Незаконне збагачення службовою особою, або особою, яка уповноважена на виконання державних функцій, як суспільно небезпечне явище розповсюджено в усіх сферах життєдіяльності суспільства, є найбільш небезпечною формою корупції. Сьогодні це не негативний чинник у діяльності службових і посадових осіб, а можливість «заплатити за послуги», прискорити та полегшити вирішення питань. Через призму кримінальних правовідносин незаконне збагачення в поєднанні з наданням неправомірної вигоди або підкупом особи стає способом ухилення від кримінальної відповідальності та покарання, зміни рішення на користь певної особи,

що призводить до зниження довіри та авторитету правоохоронних органів і формування правового нігілізму в суспільстві.

25 листопада 2019 року Президент України підписав закон щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів.

Даним законом передбачається запровадження механізму цивільної конфіскації корупційних активів, а також доповнення Кримінального кодексу України статтею 368⁵ «Незаконне збагачення», яка встановлює кримінальну відповідальність за придбання чиновником активів, вартість яких перевищує на 6,5 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян його законні доходи.

Водночас протидія незаконному збагаченню в діяльності правоохоронних органів ще не дала очікуваних результатів, нововведення потребують наукових досліджень з позиції виявлення, припинення та документування даних кримінальних правопорушень і доведення вини особи в законному порядку з урахуванням норм ст. 62 Конституції України, ст. 17 Кримінального процесуального кодексу України, у яких сформульовані положення, що ґрунтуються на принципі презумпції невинуватості, а саме: «Ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні злочину», та міжнародних стандартів і досвіду інших країн.

Для ефективної протидії незаконного збагачення було б доцільним:

- даний злочин віднести до підслідності не тільки детективів Національного антикорупційного бюро, а й до компетенції органів Національної поліції, Служби безпеки України, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, оскільки ці органи виявляють та документують неправомірну вигоду, ухилення від сплати податків, які є підґрунтям незаконного збагачення;

- покращення взаємодії як організаційної так і процесуальної уповноважених оперативних підрозділів з іншими суб'єктами запобігання корупції, зокрема незаконному збагаченню, яке буде сприяти досягненню так званого принципу «збігання інтересів» цих суб'єктів, які в межах своїх повноважень сприяють у виявленні, припиненні та документуванні даних кримінальних правопорушень. Причинами низького рівня використання можливостей інших суб'єктів протидії незаконному збагаченню є неналежне планування з виявлення, перевірки декларацій фігурантів; неналежне матеріально - технічне забезпечення уповноважених підрозділів, недостатня проінформованість щодо їх можливостей, відсутність ініціативи у проведенні заходів з повної перевірки декларацій, низький рівень професійної підготовки уповноважених оперативних працівників.

Для покращення такої взаємодії було б доцільним уведення в структуру оперативних підрозділів посади «офіцер зв'язку», а саме:

контактна особа, до повноважень якої належить взаємодія та координація з усіма органами державної влади, правоохоронними, контролюючими органами, представниками громадськості щодо своєчасного отримання оперативно значимої інформації про незаконне збагачення та її використання;

- створення єдиного державного центру інформації в структурі Міністерства внутрішніх справ України про активи фізичних та юридичних осіб, доступ до якого повинні мати лише уповноважені оперативні підрозділи, що протидіють незаконному збагаченню;

- постійна підготовка та перепідготовка уповноважених оперативних працівників, які протидіють незаконному збагаченню на базі Національної академії внутрішніх справ;

- розробки науково-обґрунтованих методик з виявлення, припинення та документування незаконного збагачення з використанням сучасних новітніх технологій, програмно-аналітичних комплексів, інформаційних ресурсів тощо.

Ващук Олеся Петрівна, професор кафедри криміналістики Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, доцент

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ: ДОСВІД СІНГАПУРУ

У зарубіжних країнах основні зусилля щодо протидії корупції спрямовані на реалізацію адміністративно-правових і організаційних заходів у сфері запобігання корупції [1, с. 242]. Серед зарубіжних країн у протидії корупції одне з передових місць займає досвід Сінгапуру. За даними Transparency International (методологія рейтингу базується на незалежних опитуваннях) Сінгапур посідає третє місце серед 180 країн з такими показниками Індексу сприйняття корупції за 2018 - 85, за 2017 - 84, за 2016 - 84, за 2015 - 85, за 2014 - 84, за 2013 - 86, за 2012 - 87 [2].

Лі Куан Ю визначав корупцію як одну з рис азіатського способу життя [3, с. 175]. Сінгапурці вважають, що подолання корупції в їх країні є однією з передумов швидкого економічного успіху, який відбувся в Сінгапурі. Протидія корупції у Сінгапурі передбачає кореляційну багатоетапну систему, яку варто охарактеризувати як вертикальну стратегію швидкої протидії корупції.

Перший етап системи протидії корупції в Сінгапурі реалізовувався з пошуку і нейтралізації умов та чинників, що сприяють учиненню корупційних правопорушень. Зокрема, спрощення процедур ухвалення рішень та усунення двозначності в нормативно - правових актах всіх рівнів.